

اصول قانون اساسی

در رتو نظرات شورای نگهبان

عنوان

اصل نود و یکم

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۳۶

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۷/۲۲

پژوهشگده شورای نگهبان

شناختن

عنوان:

اصول قانون اساسی در پرتو نظرات شورای نگهبان

اصل نود و یکم

تدوین:

محمد فتحی

ناظر علمی:

کاظم گوهی

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۳۶

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۰۷/۲۲

فهرست مطالب

۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی	۲
۱-۱. طرح استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی	۲
۱-۲. طرح آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	۷
۱-۳. لایحه مدیریت خدمات کشوری	۸
۱-۴. طرح الحق یک تبصره به قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل مصوب	۱۲
۱-۵. طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور	۱۳
۱-۶. لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور	۱۳
۱-۷. طرح تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور	۱۴
۱-۸. لایحه برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۰-۱۳۹۴)	۱۵
۱-۹. طرح اصلاح موادی از قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	۱۵
۱-۱۰. طرح ممنوعیت اشتغال به بیش از یک شغل	۱۶
۱-۱۱. طرح اصلاح موادی از قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	۱۷
۱-۱۲. طرح نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس	۱۹
۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه های مصوب هیئت وزیران	۲۰
۲-۱. استفسار رئیس قوه قضائیه نسبت به نحوه انتخاب حقوقدانان شورای نگهبان توسط مجلس شورای اسلامی	۲۰
۲-۲. استفسار عضو حقوقدان شورای نگهبان نسبت به مرجع تصویب ضوابط و مقررات مالی، اداری، استخدامی و تشکیلاتی شورای نگهبان	۲۱
۳- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی	۲۳
۳-۱. استعلام هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی نسبت به نهاد متناظر شورای نگهبان در سایر کشورها	۲۳
۳-۲. استعلام رئیس کل دیوان محاسبات کشور نسبت به تصویب تشکیلات شورای نگهبان	۲۶
۴- تذکر های ارشادی و قانونی شورای نگهبان	۲۷

اصل نود و یکم

- مصوب ۱۳۶۸: به منظور پاسداری از احکام اسلام و قانون اساسی از نظر عدم مغایرت مصوبات مجلس شورای اسلامی با آنها، شورایی به نام شورای نگهبان با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:
- ۱- شش نفر از فقهای عادل و آگاه به مقتضیات زمان و مسائل روز. انتخاب این عده با مقام رهبری است.
  - ۲- شش نفر حقوقدان، در رشته‌های مختلف حقوقی، از میان حقوقدانان مسلمانی که به وسیله رئیس قوه قضائیه به مجلس شورای اسلامی معرفی می‌شوند و با رأی مجلس انتخاب می‌گردند.
- اصل سابق (مصوب ۱۳۵۸): به منظور پاسداری از احکام اسلام و قانون اساسی از نظر عدم مغایرت مصوبات مجلس شورای ملی با آنها، شورایی به نام شورای نگهبان با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:
- ۱- شش نفر از فقهای عادل و آگاه به مقتضیات زمان و مسائل روز. انتخاب این عده با رهبر یا شورای رهبری است.
  - ۲- شش نفر حقوقدان، در رشته‌های مختلف حقوقی، از میان حقوقدانان مسلمانی که به وسیله شورای عالی قضائی به مجلس شورای ملی معرفی می‌شوند و با رأی مجلس انتخاب می‌گردند.

۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

- ۱-۱. نظر شماره ۵۰۲۲ مورخ ۱۳۷۲/۵/۱۷ شورای نگهبان در خصوص طرح استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۲/۵/۶ مجلس شورای اسلامی
- ۱-۱-۱-۱- تبصره (۱) ماده (۲) از این جهت که کارکنان شورای نگهبان را نیز در بر می‌گیرد مغایر قانون اساسی شناخته شد. لذا چون تبصره (۲) ماده (۲)، ماده (۳) و تبصره آن، تبصره (۲) ماده (۵)، مواد (۶)، (۸)، (۹)، (۱۰)، (۱۱)، (۱۵)، (۱۷)، (۱۸)، (۲۰) و تبصره آن مبتنی بر تبصره (۱) ماده (۲) می‌باشد، خلاف قانون اساسی شناخته شد و همچنین ماده (۱) باید اصلاح گردد.^(۱)

۱. ماده ۱- امور استخدامی مستخدمین مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان که از این پس در این ←

- قانون مجلس خوانده می شود، تابع مقررات این قانون خواهد بود.
- ماده ۲- کارکنان مجلس عبارتند از:
- الف- مستخدمین رسمی که برای تصدی یکی از پست های ثابت سازمانی استخدام شده یا می شوند.
- ب- مستخدمین پیمانی که برای مدت معین و کار مشخص به استخدام در می آیند.
- ج- کارکنان قراردادی و خرید خدمت که فقط برای مشاغل فنی و تخصصی به کار گرفته می شوند.
- د- متصدیان مشاغل کارگری که مضمول قانون کار خواهند بود.
- تبصره ۱- ضوابط استخدامی مستخدمین پیمانی، قراردادی و خرید خدمت توسط اداره امور پرسنلی تهیه و پس از تأیید شورای اداری به تصویب کمیسیون مشترک امور اداری و استخدامی و دیوان محاسبات و بودجه و امور مالی مجلس خواهد رسید.
- تبصره ۲- تشخیص مشاغل کارگری با پیشنهاد اداره امور پرسنلی (طبق ضوابط و آینینه های قانون استخدام کشوری) با شورای اداری خواهد بود.
- تبصره ۳- ...
- ماده ۳- به منظور نظارت بر حسن اجرای این قانون و انجام وظایفی که در آن مشخص گردیده است، شورای اداری مرکب از کارپرداز اداری و مالی، رئیس سازمان اداری، مدیرکل اداری و مالی، نماینده کمیسیون امور اداری و استخدامی، نماینده کمیسیون دیوان محاسبات تشکیل می گردد.
- تبصره- وظایف شورای اداری غیر از آنچه که در این قانون پیش بینی شده، توسط شورا تهیه و به تصویب هیئت رئیسه مجلس خواهد رسید.
- ماده ۴- ....
- ماده ۵- داوطلبان استخدام در مجلس باید دارای شرایط ذیل باشند:
- الف- اعتقاد به مبانی جمهوری اسلامی و اصل ولایت فقیه.
- ب- تابعیت جمهوری اسلامی ایران.
- ج- تدین و عمل به احکام اسلام یا یکی از ادیان رسمی شناخته شده در قانون اساسی.
- د- داشتن حداقل هجده سال تمام و حداقل چهل سال تمام.
- ه- دارا بودن برگ خاتمه خدمت زیر پرچم (دوره ضرورت) یا معافیت دائم.
- و- داشتن حداقل گواهینامه پایان دوره راهنمایی تحصیلی.
- ز- داشتن توانایی جسمی و تخصص انجام کاری که برای آن استخدام می شود.
- ح- عدم اعتیاد به مواد مخدر.
- ط- نداشتن سابقه محکومیت جزایی و سیاسی مؤثر به گواهی مقامات ذی صلاح.
- تبصره ۱- استخدام مستخدمینی که از سوی هیئت های پاکسازی، بازسازی، تخلفات اداری و یا هیئت های مشابه منفصل، اخراج، بازنشسته یا بازخرید شده اند در مجلس ممنوع می باشد.
- تبصره ۲- حداقل سن مذکور در این ماده در مورد داوطلبین استخدام لیسانس به بالا برای مشاغل تخصصی نادر به تشخیص شورای اداری (۴۵) سال تمام می باشد.
- ماده ۶- امتحان یا مصاحبه تخصصی برای استخدام افراد داوطلب توسط اداره امور پرسنلی و مراحل گریش عقیدتی و سیاسی و اخلاقی به وسیله هسته گزینش انجام می گیرد.

→
ماده ۷-

ماده ۸- افرادی که در طی دوره آزمایشی لیاقت، کارданی و علاقه به کار از خود نشان بدهند و صلاحیت ادامه خدمت (بر اساس نظر هسته گزینش) داشته باشند پس از پیشنهاد مدیرکل مربوطه و تأیید رئیس سازمان اداری در پایان دوره آزمایشی به استخدام رسمی در خواهد آمد و مدت خدمت آزمایشی جزء خدمت آنان محسوب خواهد شد.

تبصره ۱- افرادی که در طی دوره آزمایشی صالح تشخیص داده نشوند به خدمت آنان خاتمه داده می شود. حقوق مرخصی استفاده نشده به علاوه کسور بازنگشتگی سهم مستخدم این قبیل مستخدمین به آنان پرداخت خواهد شد.

تبصره ۲- انتقال و یا مأموریت کارکنان (اعم از اداری و یا آموزشی) در دوران خدمت آزمایشی امکان پذیر نیست.

تبصره ۳- حکم استخدام رسمی (قطعی) مستخدمین پس از پایان مدت دو سال به هر صورت تهیه و صادر خواهد شد.

فصل سوم- آموزش و ارزشیابی

ماده ۹- کارپردازی مجلس می تواند به منظور بالا بردن سطح آگاهی های عقیدتی، سیاسی، علمی و تخصصی و توانایی های عملی مستخدمین با توجه به احتیاجات خود در حدود خط مشی مصوب هیئت رئیسه، برنامه های آموزشی لازم را تنظیم و به مورد اجرا درآورد.

ماده ۱۰- رئیس سازمان اداری مجلس موظف است در پایان هر سال استعداد، لیاقت، کاردانی، تعهد و عملکرد مستخدمین را مورد ارزیابی قرار داده و خدمات را ارائه شده آنان را در طول دوره ارزیابی به منظور اعمال افزایش سنتاتی و ارتقای گروه مشخص نماید.

ماده ۱۱- عوامل و معیارها و نحوه ارزشیابی مستخدمین مجلس جهت استفاده از ضریب افزایش سنتاتی و ارتقای گروه، مطابق ضوابطی است که توسط رئیس سازمان اداری تهیه و به تصویب شورای اداری خواهد رسید.

فصل چهارم- حقوق و مزايا

ماده ۱۲- ..

ماده ۱۵- برقراری فوق العاده های اضافه کار ساعتی، روزانه، سختی شرایط محیط کار و همچنین پرداخت هزینه های سفر، نقل مکان، ایاب و ذهاب، عیادی و پاداش و نحوه تهیه و تحويل لباس کار کارکنان مجلس بر اساس مقررات موردن عمل مستخدمین مشمول قانون استخدام کشوری خواهد بود.

تبصره- فوق العاده نوبت کاری و کشیک برای کارکنان واحد های بهداری، غذخواری، موتوری، فنی و سایر مستخدمینی که در ساعت غیر متعارف اداری انجام وظیفه می نمایند بر اساس ضوابطی که توسط اداره امور پرسنلی مجلس تهیه و به تصویب شورای اداری می رسد پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۶- ..

ماده ۱۷- اداره امور پرسنلی مجلس مکلف است بر اساس مقررات این قانون و طرح طبقه بندی مشاغل، مستخدمین شاغل خود را در گروه استحقاقی تخصیص دهد.

ماده ۱۸- مجموع پرسنل رسمی و پیمانی مجلس از دو برابر و مجموع نیروهای مذکور در بندهای (ج) ←

→
 و (د) ماده (۲) این قانون از دو سوم تعداد نمایندگان هر دوره تجاوز نخواهد کرد.
 تبصره- استاندارد مشاغل تشکیلات اداری مجلس و ضوابط پرداخت فوق العاده کارانه با توجه به ضوابط و آیین نامه های قانون استخدام کشوری توسط اداره امور پرسنلی مجلس تهیه و با تأیید شورای اداری به تصویب هیئت رئیسه مجلس خواهد رسید.
 ماده ۱۹- ...

ماده ۲۰- رئیس سازمان اداری مجلس موظف است آیین نامه اجرایی این قانون و تشکیلات تفصیلی و پست های سازمانی مورد نیاز و طرح طبقه بندی مشاغل که شامل دستورالعمل ارزیابی مشاغل و شرح وظایف و شرایط احراز رشته های شغلی و جدول تخصیص مشاغل و شرایط احراز گروه های ورودی و همچنین جدول حداقل و حداکثر فوق العاده شغل را ظرف مدت سه ماه تهیه و پس از تأیید شورای اداری به تصویب کمیسیون مشترک امور اداری و استخدامی و دیوان محاسبات و بودجه و امور مالی مجلس برساند.

تبصره- تغییرات و اصلاحات بعدی نیز به ترتیب ماده فوق عمل خواهد شد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۲/۷/۱۱ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱- امور استخدامی مستخدمین مجلس شورای اسلامی که از این پس در این قانون مجلس خوانده می شود، تابع مقررات این قانون خواهد بود.
 ماده ۲- کارکنان مجلس عبارتند از:

الف- مستخدمین رسمی که برای تصدی یکی از پست های ثابت سازمانی استخدام شده یا می شوند.

ب- مستخدمین پیمانی که برای مدت معین و کار مشخص به استخدام در می آیند.

ج- کارکنان قراردادی و خرید خدمت که فقط برای مشاغل فنی و تخصصی به کارگرفته می شوند.

د- متصدیان مشاغل کارگری که مشمول قانون کار خواهند بود.

تبصره ۱- ضوابط استخدامی مستخدمین پیمانی، قراردادی و خرید خدمت توسط اداره امور پرسنلی تهیه و پس از تأیید شورای اداری به تصویب کمیسیون مشترک امور اداری و استخدامی و دیوان محاسبات و بودجه و امور مالی مجلس خواهد رسید.

تبصره ۲- تشخیص مشاغل کارگری با پیشنهاد اداره امور پرسنلی (طبق ضوابط و آیین نامه های قانون استخدام کشوری) با شورای اداری خواهد بود.

تبصره ۳- ...

ماده ۳- به منظور نظارت بر حسن اجرای این قانون و انجام وظایفی که در آن مشخص گردیده است، شورای اداری مرکب از کارپرداز اداری و مالی، رئیس سازمان اداری، مدیرکل اداری و مالی، نماینده کمیسیون امور اداری و استخدامی، نماینده کمیسیون دیوان محاسبات تشکیل می گردد.

تبصره- وظایف شورای اداری غیر از آنچه که در این قانون پیش بینی شده، توسط شورا تهیه و به تصویب هیئت رئیسه مجلس خواهد رسید.

ماده ۴- ...

ماده ۵- داوطلبان استخدام در مجلس باید دارای شرایط ذیل باشند:

-
- الف- اعتقاد به مبانی جمهوری اسلامی و اصل ولایت فقیه.
- ب- تابعیت جمهوری اسلامی ایران.
- ج- تدبین و عمل به احکام اسلام یا یکی از ادیان رسمی شناخته شده در قانون اساسی.
- د- داشتن حداقل هجده سال تمام و حداقل چهل سال تمام.
- ه- دارا بودن برگ خاتمه خدمت زیر پرچم (دوره ضرورت) یا معافیت دائم.
- و- داشتن حداقل گواهینامه پایان دوره راهنمایی تحصیلی.
- ز- داشتن توانایی جسمی و تخصص انجام کاری که برای آن استخدام می شود.
- ح- عدم اعتیاد به مواد مخدر.
- ط- نداشتن سابقه محکومیت جزایی و سیاسی مؤثر به گواهی مقامات ذی صلاح.
- تبصره ۱- استخدام مستخدمینی که از سوی هیئت های پاکسازی، بازسازی، تخلفات اداری و یا هیئت های مشابه منفصل، اخراج، بازنیسته یا بازخرید شده اند در مجلس منمنع می باشد.
- تبصره ۲- حداقل سن مذکور در این ماده در مورد داوطلبین استخدام لیسانس به بالا برای مشاغل تخصصی نادر به تشخیص شورای اداری (۴۵) سال تمام می باشد.
- ماده ۶- امتحان یا مصاحبه تخصصی برای استخدام افراد داوطلب توسط اداره امور پرسنلی و مراحل گرینش عقیدتی و سیاسی و اخلاقی به وسیله هسته گرینش انجام می گیرد.
- ماده ۷- ...
- ماده ۸- افرادی که در طی دوره آزمایشی لیاقت، کارданی و علاقه به کار از خود نشان بدهند و صلاحیت ادامه خدمت (بر اساس نظر هسته گرینش) داشته باشند پس از پیشنهاد مدیرکل مربوطه و تأیید رئیس سازمان اداری در پایان دوره آزمایشی به استخدام رسمی در خواهد آمد و مدت خدمت آزمایشی جزء خدمت آنان محسوب خواهد شد.
- تبصره ۱- افرادی که در طی دوره آزمایشی صالح تشخیص داده نشوند به خدمت آنان خاتمه داده می شود. حقوق مرخصی استحقاقی استفاده نشده به علاوه کسور بازنیستگی سهم مستخدم این قبیل مستخدمین به آنان پرداخت خواهد شد.
- تبصره ۲- انتقال و یا مأموریت کارکنان (اعم از اداری و یا آموزشی) در دوران خدمت آزمایشی امکان پذیر نیست.
- تبصره ۳- حکم استخدام رسمی (قطعی) مستخدمین پس از پایان مدت دو سال به هر صورت تهیه و صادر خواهد شد.
- فصل سوم- آموزش و ارزشیابی
- ماده ۹- کارپردازی مجلس می تواند به منظور بالا بردن سطح آگاهی های عقیدتی، سیاسی، علمی و تخصصی و توانایی های عملی مستخدمین با توجه به احتیاجات خود در حدود خط مشی مصوب هیئت رئیسه، برنامه های آموزشی لازم را تنظیم و به مورد اجرا درآورد.
- ماده ۱۰- رئیس سازمان اداری مجلس موظف است در پایان هر سال استعداد، لیاقت، کاردانی، تعهد و عملکرد مستخدمین را مورد ارزیابی قرار داده و خدمات ارائه شده آنان را در طول دوره ارزیابی به منظور اعمال افزایش سنواتی و ارتقای گروه مشخص نماید.
- ←

۱-۲. نظر شماره ۴۵۵۱/۲۱/۷۸/۲/۸ شورای نگهبان در خصوص طرح آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی

۱-۲-۱-۱-۲-۱- بند (۷) ماده (۶۱)^(۱) عموم دارد؛ باید به امور اداری و مالی و خدماتی

→
ماده ۱۱- عوامل و معیارها و نحوه ارزشیابی مستخدمین مجلس جهت استفاده از ضریب افزایش سنواتی و ارتقای گروه، مطابق ضوابطی است که توسط رئیس سازمان اداری تهیه و به تصویب شورای اداری خواهد رسید.

فصل چهارم- حقوق و مزايا
ماده ۱۲...

ماده ۱۵- برقراری فوق العاده های اضافه کار ساعتی، روزانه، سختی شرایط محیط کار و همچنین پرداخت هزینه های سفر، نقل مکان، ایاب و ذهاب، عیدی و پاداش و نحوه تهیه و تحویل لباس کار کارکنان مجلس بر اساس مقررات موردنی معمول قانون استخدام کشوری خواهد بود.

تبصره- فوق العاده نوبت کاری و کشیک برای کارکنان واحد های بهداری، غذاخوری، موتوری، فنی و سایر مستخدمینی که در ساعت غیر متعارف اداری انجام وظیفه می نمایند بر اساس ضوابطی که توسط اداره امور پرسنلی مجلس تهیه و به تصویب شورای امور اداری می رسد پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۶...

ماده ۱۷- اداره امور پرسنلی مجلس مکلف است بر اساس مقررات این قانون و طرح طبقه بندی مشاغل، مستخدمین شاغل خود را در گروه استحقاقی تخصیص دهد.

ماده ۱۸- مجموع پرسنل رسمی و پیمانی مجلس از دو برابر و مجموع نیروهای مذکور در بند های (ج) و (د) ماده (۲) این قانون از دو سوم تعداد نمایندگان هر دوره تجاوز نخواهد کرد.

تبصره- استاندارد مشاغل تشکیلات اداری مجلس و ضوابط پرداخت فوق العاده کارانه با توجه به ضوابط و آیین نامه های قانون استخدام کشوری توسط اداره امور پرسنلی مجلس تهیه و با تأیید شورای اداری به تصویب هیئت رئیسه مجلس خواهد رسید.

ماده ۱۹...

ماده ۲۰- رئیس سازمان اداری مجلس موظف است آیین نامه اجرایی این قانون و تشکیلات تفصیلی و پست های سازمانی مورد نیاز و طرح طبقه بندی مشاغل که شامل دستورالعمل ارزیابی مشاغل و شرح وظایف و شرایط احراز رشته های شغلی و جدول تخصیص مشاغل و شرایط احراز گروه های ورودی و همچنین جدول حداقل و حداکثر فوق العاده شغل را ظرف مدت سه ماه تهیه و پس از تأیید شورای اداری به تصویب کمیسیون مشترک امور اداری و استخدامی و دیوان محاسبات و بودجه و امور مالی مجلس بر ساند.

تبصره- تغییرات و اصلاحات بعدی نیز به ترتیب ماده فوق عمل خواهد شد.

۱. ماده ۶۱- وظایف کارپردازان عبارتند از:

۱- تنظیم برنامه ها و سیاست های مالی، استخدامی، خدماتی، تبلیغی و انتظامات مجلس و ارائه آن به رئیس مجلس جهت طی مراحل بعدی.

مجلس تخصیص داده شود.

۱-۳-۱. نظر شماره ۸۵/۲۰۷۴۹ مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۱۳ شورای نگهبان در خصوص
لایحه مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۵/۱۰/۱۳ کمیسیون مشترک رسیدگی به
لایحه مدیریت خدمات کشوری مجلس شورای اسلامی

→

- ۲- نظارت بر عملکرد رئیس سازمان و نحوه اجرای مصوبات هیئت رئیسه.
  - ۳- نظارت بر روند تهیه و پیشنهاد بودجه سالیانه مجلس و پیگیری مراحل بعدی آن.
  - ۴- نظارت بر حفظ اداره و ثبت اینیه و اموال و مؤسسات مجلس.
  - ۵- نظارت بر عملکرد مرکز پژوهش‌ها، مرکز اسناد، کتابخانه و موزه مجلس که طبق قوانین مربوط به خود تشکیل گردیده‌اند.
  - ۶- پیگیری مشکلات نمایندگان و ارائه راه حل مناسب به هیئت رئیسه.
  - ۷- نظارت بر سایر امور مجلس.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۸/۴/۱۳ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

بند (۷) به صورت زیر اصلاح گردید:

۷- نظارت بر سایر امور اداری و مالی و خدماتی مجلس.

۱۱. ماده ۷۴- سیمّت‌های ذیل منحصرأ مدیریت سیاسی محسوب شده و به عنوان مقام شناخته می‌شوند و امتیاز شغلی آنان به شرح زیر تعیین می‌گردد:

الف- رئيس جمهور (١٨٠٠) امتياز

ب- (ؤسای قوای مقتنه و قضائیه (۱۷۰۰۰) امتیاز

ج- معاون اول رئیس جمهور، نواب رئیس مجلس شورای اسلامی، فقهاء شورای نگهبان، رئیس دیوان عالی، کشور، رئیس ستاد فاماندگان، کا، نیروی مسلح (۱۶۰۰۰) امتیاز

د- وزراء، معاونین رئیس جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، رئیس کل بانک مرکزی، رئیس سازمان صدا و سیما، اعضاء حقوقیان شورای نگهبان، دادستان کل کشور، رئیس دیوان محاسبات، دیر شورای عالی امنیت ملی، فرماندهان کل ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاون اول رئیس قوه قضائیه (۱۵۰۰۰) امتنا

هـ- استانداران، سفراء، معاونین رئیس قوه قضائیه، دادستان دیوان محاسبات (۱۴۰۰) امتیاز
و- معاونین مقامات اجرایی موضوع بندهای (ج) و (د) و رؤسای مؤسسه‌های دولتی که با تصویب مجلس
شورای اسلام (و یا مل. سایه) ایجاد شده‌اند یا م. شوند (۱۳۰۰) امتیاز.

تبصره ۱- نخست وزیران دوران انقلاب اسلامی با مقامات بند (ج) هم تراز می گردند.

تبصره ۲- علاوه بر حقوق موضوع ماده فوق و امتیاز ویژگی های شاغل (مذکور در ماده ۷۹) که حقوق

تبصره ۳- مقامات مذکور در این ماده که حداقل دو سال در پست مدیریت‌های سیاسی انجام وظیفه
تابت تلقی می‌کردد، فوق العاده‌های ماده (۷۱) این فابون بیز حسب مورد به مقامات تعامل خواهد گرفت.

1

نموده یا بنمایند پس از تصدی مقام در صورتی که به سمت پایین تری منصوب شوند، چنچه حقوق ثابت و فوق العاده مستمر آنها در مسئولیت جدید از هشتاد درصد (۸۰٪) حقوق ثابت و فوق العاده مستمر وی در پست قبلی کمتر باشد، به میزان مابه التفاوت تا (۸۰٪) را تفاوت تطبیق دریافت خواهد نمود. این تفاوت تطبیق با ارتقاء های بعدی (عوامل شغل و شاغل و فوق العاده ها) مستهلك می گردد و این مابه التفاوت در محاسبه حقوق بازنیستگی و وظیفه نیز ملاک عمل خواهد بود.

تبصره ۴- دولت مجاز است با پیشنهاد سازمان، برخی از امتیازات قانونی مقامات موضوع این قانون (به استثناء حقوق و مزايا) را به مشاغل خاص ویژه مدیریت حرفه ای و با سمت های خاص و ویژه قضایی تسری دهد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۷/۲/۱۰ کمیسیون مشترک رسیدگی به لایحه مدیریت خدمات کشوری مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۷۴- در خط دوم ماده (۷۴) بعد از عبارت «تعیین می گردد»، عبارت «امتیاز شغلی مقامات مذکور در این ماده به شرح زیر تعیین می گردد» اضافه گردید.

- در بند (الف) ماده (۷۴)، عبارت «رئیس جمهور» به عبارت «رؤسای سه قوه» اصلاح گردید.

- در بند (ب) ماده (۷۴)، عبارت «رؤسای قوای مقننه و قضائیه»، به عبارت «معاون اول رئیس جمهور، نواب رئیس مجلس شورای اسلامی و اعضاء شورای نگهبان» اصلاح گردید.

- در بند (ج) ماده (۷۴)، عبارت «وزراء، نمایندگان مجلس شورای اسلامی و معاونین رئیس جمهور» جایگزین عبارت «معاون اول رئیس جمهور، نواب رئیس مجلس شورای اسلامی، فقهاء شورای نگهبان، رئیس دیوان عالی کشور، رئیس ستاد فرماندهی کل نیروی مسلح» گردید.

- در بند (د) ماده (۷۴)، عبارت «استانداران و سفراء» جایگزین عبارت «وزراء، معاونین رئیس جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، رئیس کل بانک مرکزی، رئیس سازمان صدا و سیما، اعضاء حقوقدان شورای نگهبان، دادستان کل کشور، رئیس دیوان محاسبات، دیپرشنورای عالی امنیت ملی، فرماندهان کل ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاون اول رئیس قوه قضائیه» گردید.

- در بند (ه) ماده (۷۴)، عبارت «معاونین وزراء» جایگزین عبارت «استانداران، سفراء، معاونین رئیس قوه قضائیه، دادستان دیوان محاسبات» گردید.

- بند (و) ماده (۷۴) حذف گردید.

- تبصره (۱) بند (و)، عبارت «بند (ج)» به عبارت «بند (ب) این ماده» تغییر و عبارت «و تعیین سایر پست های هم تراز به عهده هیئت وزیران بوده و تعیین هم ترازی پست های کارکنان اداری مجلس به عهده رئیس مجلس خواهد بود.» اضافه گردید.

نظر شماره ۱۳۸۶/۲/۱۰ مورخ ۱۳۸۶/۳/۹ شورای نگهبان در خصوص لایحه مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۲/۱۰ کمیسیون مشترک رسیدگی به لایحه مدیریت خدمات کشوری مجلس شورای اسلامی: اشکال صدر ماده (۷۴) علی رغم اصلاح به عمل آمده، رفع نشده است.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۷/۲/۸ کمیسیون مشترک رسیدگی به لایحه مدیریت خدمات کشوری مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

[در خصوص ماده (۷۴) اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده است.]

در این ماده، مغایر اصول متعدد قانون اساسی از جمله ۹۱، ۱۱۲ و ۱۱۳ می‌باشد.

۱-۲-۳-۱- اطلاق بند (۱) ماده (۱۱۹)،^(۱) نسبت به سازمان‌ها و دستگاه‌هایی که ساختار آنها در قانون اساسی پیش‌بینی شده و دارای حکم خاص خود می‌باشد، مغایر اصول مربوط از جمله ۹۱ و ۱۵۷ قانون اساسی شناخته شد. همچنین این ماده مبنیاً بر اشکال ماده (۱۱۸)، مغایر اصل ۶۰ قانون اساسی می‌باشد.

۱-۳-۳-۱- اطلاق ماده (۱۲۱)^(۲) در خصوص نهادهایی مثل شورای نگهبان، با اصول

→

نظر شماره ۸۶/۳۰/۲۲۸۰۳ مورخ ۱۳۸۶/۷/۸ شورای نگهبان در خصوص لایحه مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۷/۶/۲۸ کمیسیون مشترک رسیدگی به لایحه مدیریت خدمات کشوری مجلس شورای اسلامی: اشکال صدر ماده (۷۴) کماکان به قوت خود باقی است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۶/۷/۸ کمیسیون مشترک رسیدگی به لایحه مدیریت خدمات کشوری مجلس به منظور رفع ایراد شورا: کلمه «منحصر» از صدر ماده (۷۴) حذف گردید.

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل شصتم، شماره ۱-۴۴.

۲. ماده ۱-۲۱- کلیه دستگاه‌های اجرایی به استثناء نیروهای نظامی و انتظامی، وزارت اطلاعات، نهادهای عمومی غیردولتی که با تعریف مذکور در ماده (۳)^{*} تطبیق دارند، اعضاء هیئت علمی و قضات، هیئت‌های مستشاری دیوان محاسبات تابع مقررات این قانون می‌باشند.

[* ماده ۳- مؤسسه یا نهاد عمومی غیردولتی: واحد سازمانی مشخصی است که دارای استقلال حقوقی است و با تصویب مجلس شورای اسلامی ایجاد شده یا می‌شود و بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) بودجه سالانه آن از محل منابع غیردولتی تأمین گردد و عهده‌دار وظایف و خدماتی است که جنبه عمومی دارد.]

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۶/۲/۱۰ کمیسیون مشترک رسیدگی به لایحه مدیریت خدمات کشوری مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

متن ماده (۱۲۱) به شرح زیر اصلاح گردید:

ماده ۱-۲۱- کلیه دستگاه‌های اجرایی به استثناء نهادها، مؤسسات و تشکیلات و سازمان‌هایی که زیر نظر مستقیم مقام رهبری اداره می‌شوند، نیروهای نظامی و انتظامی، وزارت اطلاعات، نهادهای عمومی غیردولتی که با تعریف مذکور در ماده (۳) تطبیق دارند، اعضاء هیئت علمی و قضات، هیئت‌های مستشاری دیوان محاسبات تابع مقررات این قانون می‌باشند. شورای نگهبان، مجمع تشخیص مصلحت نظام و مجلس خبرگان رهبری در صورت موافقت مقام معظم رهبری مشمول مقررات این قانون می‌شوند.

نظر شماره ۸۶/۳۰/۲۱۳۶۳ مورخ ۱۳۸۶/۳/۹ شورای نگهبان در خصوص لایحه مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۰ کمیسیون مشترک رسیدگی به لایحه مدیریت خدمات کشوری مجلس شورای اسلامی:

←

مربوط به این شورا در قانون اساسی مغایر است.

۱-۳-۴- تبصره (۱) ماده (۱۲۱)^(۱) در خصوص موكول نمودن امر به تصویب

اشکال مربوط به اصل ماده (۱۲۱) در خصوص نهادهایی مثل شورای نگهبان، علی‌رغم اصلاح به عمل آمده رفع نشده است.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۶/۷/۲۸ کمیسیون مشترک رسیدگی به لایحه مدیریت خدمات کشوری مجلس به منظور رفع ابراد شورا:

[در خصوص ماده (۱۲۱) اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده است.]

نظر شماره ۸۶/۳۰/۲۲۸۰۳ مورخ ۱۳۸۶/۷/۸ شورای نگهبان در خصوص لایحه مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۲۸ کمیسیون مشترک رسیدگی به لایحه مدیریت خدمات کشوری مجلس شورای اسلامی: اشکال مربوط به اصل ماده (۱۲۱) کماکان به قوت خود باقی است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۶/۷/۸ کمیسیون مشترک رسیدگی به لایحه مدیریت خدمات کشوری مجلس به منظور رفع ابراد شورا:

متن ماده (۱۲۱) به شرح زیر اصلاح گردید:

- کلیه دستگاه‌های اجرایی به استثناء نهادها، مؤسسات و تشکیلات و سازمان‌هایی که زیر نظر مستقیم مقام رهبری اداره می‌شوند، وزارت اطلاعات، نهادهای عمومی غیردولتی که با تعریف مذکور در ماده (۳) تطبیق دارند، اعضاء هیئت علمی و قضاط، هیئت‌های مستشاری دیوان محاسبات، شورای نگهبان، مجمع تشخیص مصلحت نظام و مجلس خبرگان رهبری مشمول مقررات این قانون می‌شوند و در خصوص نیروهای نظامی و انتظامی مطابق نظر مقام معظم رهبری عمل می‌شود.

۱. ماده ۱۲۱- کلیه دستگاه‌های اجرایی به استثناء نیروهای نظامی و انتظامی، وزارت اطلاعات، نهادهای عمومی غیردولتی که با تعریف مذکور در ماده (۳)* تطبیق دارند، اعضاء هیئت علمی و قضاط، هیئت‌های مستشاری دیوان محاسبات تابع مقررات این قانون می‌باشند.

تبصره ۱- دستگاه‌ها و کارمندان مستثنی شده فوق الذکر در صورت پیشنهاد بالاترین مقام اجرایی دستگاه و تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و تصویب هیئت وزیران می‌توانند تابع مقررات این قانون باشند، در غیر این صورت تابع مقررات حاکم در زمان تصویب این قانون خواهند بود و در صورت حاکمیت این قانون، دستگاه‌ها و کارمندان مستثنی شده امکان تغییر مصوبه هیئت وزیران را نخواهند داشت.

تبصره ۲- ...

[* ماده ۳- مؤسسه یا نهاد عمومی غیردولتی: واحد سازمانی مشخصی است که دارای استقلال حقوقی است و با تصویب مجلس شورای اسلامی ایجاد شده یا می‌شود و بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) بودجه سالانه آن از محل منابع غیردولتی تأمین گردد و عهده‌دار وظایف و خدماتی است که جنبه عمومی دارد.]

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۶/۷/۱۰ کمیسیون مشترک رسیدگی به لایحه مدیریت خدمات کشوری مجلس به منظور رفع ابراد شورا:

در تبصره (۱) ماده (۱۲۱)، عبارت «و نهادها، مؤسسات و تشکیلات و سازمان‌هایی که مستقیماً زیر نظر مقام رهبری اداره می‌شوند، با اذن معمظمه» بعد از عبارت «هیئت وزیران» اضافه گردید.

نظر شماره ۸۶/۳۰/۲۱۳۶۳ مورخ ۱۳۸۶/۳/۹ شورای نگهبان در خصوص لایحه مدیریت خدمات کشوری

هیئت وزیران راجع به دستگاههایی که دارای مقررات خاصی در قانون اساسی هستند با اصول مربوط مغایر است.

۱-۴. نظر شماره ۸۷/۳۰/۲۵۶۷۳ مورخ ۱۳۸۷/۲/۷ شورای نگهبان در خصوص طرح الحق یک تبصره به قانون منوعیت تصدی بیش از یک شغل مصوب ۱۳۷۳ مصوب ۱۳۸۷/۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی

۱-۴-۱- صدر تبصره الحقی (۱) مغایر اصول ۹۱ و ۱۴۱ قانون اساسی شناخته شد

→ مصوب ۱۳۸۶/۲/۱۰ کمیسیون مشترک رسیدگی به لایحه مدیریت خدمات کشوری مجلس شورای اسلامی: اشکال تبصره (۱) ماده (۱۲۱) کماکان به قوت خود باقی است.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۶/۷/۲۸ کمیسیون مشترک رسیدگی به لایحه مدیریت خدمات کشوری مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

[در خصوص تبصره (۱) ماده (۱۲۱) اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده است.]

نظر شماره ۸۷/۳۰/۲۲۸۰۳ مورخ ۱۳۸۶/۷/۸ شورای نگهبان در خصوص لایحه مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۲۸ کمیسیون مشترک رسیدگی به لایحه مدیریت خدمات کشوری مجلس شورای اسلامی: اشکال تبصره (۱) ماده (۱۲۱) کماکان به قوت خود باقی است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۶/۷/۸ کمیسیون مشترک رسیدگی به لایحه مدیریت خدمات کشوری مجلس به منظور رفع ایراد شورا: تبصره‌های (۱) و ... ماده (۱۲۱) حذف گردید.

۱. ماده واحده- متن زیر به عنوان یک تبصره به ماده واحده قانون منوعیت تصدی بیش از یک شغل مصوب ۱۳۷۳/۱۰/۱۱ به شرح زیر الحق می‌شود:

تبصره- عضویت کلیه اشخاص شاغل در هر یک از قوای سه‌گانه و مؤسسه‌ت و سازمان‌های تابعه آنها و شرکت‌ها و مؤسسه‌ت دولتی یا وابسته به دولت که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا تصریح نام بوده و به هر مقدار از بودجه کل کشور استفاده می‌نمایند، در شورای نگهبان به عنوان حقوقدان منمنع است و این منوعیت شامل اضای کنونی شورای نگهبان که قبل از این قانون انتخاب شده‌اند نیز می‌شود و چنانچه ظرف یک ماه پس از تصویب این قانون استعفاء ندهند از عضویت در شورای نگهبان مستعفی شناخته می‌شوند.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۷/۲/۲۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا: عبارت زیر بعد از عبارت «در شورای نگهبان» مندرج در سطر چهارم تبصره فوق اضافه شد: «به جز مشاغل آموزشی موضوع تبصره (۱) و افراد موضوع تبصره (۸) قانون منوعیت تصدی بیش از یک شغل مصوب ۱۳۷۳».

نظر شماره ۸۷/۳۰/۲۷۱۶۷ مورخ ۱۳۸۷/۳/۵ شورای نگهبان در خصوص طرح الحق یک تبصره به قانون منوعیت تصدی بیش از یک شغل مصوب ۱۳۷۳، مصوب ۱۳۸۷/۲/۲۵ مجلس شورای اسلامی: نظر به اینکه در صدر تبصره الحقی و قسمت اخیر آن، اصلاحی به عمل نیامده، لذا ایراد بند (۱) قبلی

و همچنین قسمت اخیر تبصره الحاقی در خصوص اعضای کنونی شورا، مغایر اصل ۹۱ قانون اساسی است.

۱-۵. نظر شماره ۸۷/۳۰/۲۵۸۲۵ مورخ ۱۳۸۷/۲/۲۱ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح مادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور مصوب ۱۳۶۰ و اصلاحیه آن مصوب ۱۳۷۵، مصوب ۱۳۸۷/۱/۲۷ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی

۱-۵-۱- تبصره بند (ه) ماده (۲)،^(۱) درخصوص شمول آن به برخی دستگاهها همانند شورای نگهبان، مغایر اصول ۵۷ و ۹۱ قانون اساسی می‌باشد.

۱-۶. نظر (غیر رسمی) شماره ۸۸/۳۰/۳۷۷۲۲ مورخ ۱۳۸۸/۱۲/۲۴ و نظر شماره ۸۸/۳۰/۳۷۷۳۲ مورخ ۱۳۸۸/۱۲/۲۴ شورای نگهبان در خصوص لایحه بودجه سال کل کشور، مصوب ۱۳۸۸/۱۲/۲۴ مجلس شورای اسلامی ۱۳۸۹

→

شورا [ایراد مذکور در بند ۱-۴-۱] کماکان به قوت خود باقی است. با عنایت به اظهار نظر شماره ۱۳۸۷/۳/۵ مورخ ۱۳۸۷/۳/۵ شورای نگهبان نسبت به این مصوبه و با توجه به اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد. مصوبه مورخ ۱۳۸۸/۴/۲۰ مجمع تشخیص مصلحت نظام:

طرح الحق یک تبصره به قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل مصوب ۱۳۷۳، که مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته بود، در مجمع تشخیص مصلحت نظام مورد بررسی قرار گرفت و نظر مجلس شورای اسلامی تأیید گردید. مقرر شد کلمه «همزمان» به صدر تبصره مصوبه مجلس اضافه شود و مهلت «یک ماه» به «دو ماه» افزایش یابد.

ماده واحده- متن زیر به عنوان یک تبصره به ماده واحده قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل مصوب ۱۳۷۳/۱۰/۱۱ به شرح زیر الحق می‌شود:

تبصره- عضویت همزمان کلیه اشخاص شاغل در هر یک از قوای سه‌گانه و مؤسسات و سازمان‌های تابعه آنها و شرکت‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا تصریح نام بوده و به هر مقدار از بودجه کل کشور استفاده می‌نمایند، در شورای نگهبان به جز منشغال آموزشی موضوع تبصره^(۱) و افراد موضوع تبصره^(۸) قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل مصوب ۱۳۷۳ به عنوان حقوقدان ممنوع است و این ممنوعیت شامل اعضای کنونی شورای نگهبان که قبل از این قانون انتخاب شده‌اند نیز می‌شود و چنانچه ظرف دو ماه پس از تصویب این قانون استعفاء ندهند از عضویت در شورای نگهبان مستغفی شناخته می‌شوند.

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۷۷.

۱-۶-۱- اطلاق جزء (الف) بند (۷)^(۱) راجع به دستگاههایی مانند شورای نگهبان، مجمع تشخیص مصلحت نظام و... که دارای مقررات خاصی در قانون اساسی هستند، با اصول مربوط به آنها در قانون اساسی مغایر می‌باشد.

۱-۷-۱. نظر شماره ۱۳۸۹/۲/۱۵ مورخ ۱۳۸۹/۳/۳۰ شورای نگهبان در خصوص طرح تدوین و تتفییح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۱/۲۵ مجلس شورای اسلامی

۱-۷-۱- بند (د) ماده (۸)،^(۲) مغایر اصول ۹۸ تا ۹۱ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۷-۱

الف- در راستای اجراء قانون مدیریت خدمات کشوری و لغو کلیه مجوزها و مقررات پرداختی خارج از فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشوری به استثناء پاداش موضوع ماده (۲۰) قانون مذکور و ماده (۴۱) قانون استخدام کشوری و پرداختهای قانونی در زمان فوت، از کارفتدادگی، بازنشسته شدن یا ازدواج، افزایش امتیازات موضوع فصل دهم تا پنجاه درصد (۵۰٪) و کمکهای رفاهی مستقیم و غیرمستقیم با پیشنهاد مشترک معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور و تصویب هیئت وزیران، دولت مجاز است خرابی ریالی موضوع ماده (۶۴) و تبصره آن و ماده (۱۲۵) قانون مدیریت خدمات کشوری در خصوص شاغلین و بازنشستگان و موظفین و مستمری بگیران تا سقف اعتبار مصوب در هر مورد را تعیین و اجراء نماید. در هر صورت امتیازات ایثارگران و فرزندان شهداه به نحوی تطبیق می‌باشد که دریافتی آنان از بابت تطبیق کاهش نیابد. افزایش حقوق گروههای مختلف حقوق‌بگیر از قبیل هیئت علمی، کارکنان کشوری و کارکنان لشکری، قضات و غیره به طور جداگانه توسط دولت (در سقف اعتبارات مصوب) انجام می‌پذیرد.

- افزایش حقوق اضای هیئت علمی حداقل برابر با درصد افزایش حقوق سایر کارکنان دولت خواهد بود.

- در سال ۱۳۸۹ حقوق و مزایای کارکنان قراردادی سالانه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در سقف شاغلین در آخر بهمن ۱۳۸۸) مشابه سایر کارکنان پیمانی و رسمی منحصر از طریق بند (و) توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی پرداخت می‌گردد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۸/۱۲/۲۴ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

در انتهای پاراگراف اول جزء (الف) بند (۷)، عبارت «شورای نگهبان و مجمع تشخیص مصلحت نظام و سایر دستگاههایی که دارای مقررات خاص در قانون اساسی هستند تابع مقررات خاص خود می‌باشند» اضافه شد.

۲. ماده -۸- به منظور اجراء صحیح این قانون، شورای عالی تتفییح قوانین مرکب از اشخاص زیر تشکیل می‌گردد:

الف- رئیس مجلس شورای اسلامی به عنوان رئیس

ب- معاون حقوقی رئیس جمهور

ج- یکی از معاونان رئیس قوه قضائیه

۱-۱. نظر شماره ۸۹/۳۰/۴۰۹۶۸ مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۶ شورای نگهبان در خصوص لایحه برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۰-۱۳۹۴)،^(۱) مصوب ۱۳۸۹/۹/۱۷ و ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی

۱-۱-۱- ماده (۱۹۸)،^(۲) اطلاق این ماده علاوه بر اشکال کلی وارد «تأیید معاونت»، در مورد سایر قوا و دستگاه‌های مستقل و دستگاه‌های تحت نظر آنها و همچنین در مواردی که مربوط به وظایف خاص دستگاه‌ها می‌شود، مغایر اصول متعدد از جمله اصل ۵۷، ۹۱، ۱۱۲، ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی است.

۱-۱-۲. نظر شماره ۹۰/۳۰/۴۴۵۱۴ مورخ ۹۰/۳۰/۴۴۵۱۴ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون آینین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۹۰/۸/۴ مجلس شورای اسلامی

۱-۱-۳- تشخیص شرایط حقوق‌دانان شورای نگهبان در ماده (۲)^(۳) مبنی بر الحق

→ دو نفر از حقوق‌دانان شورای نگهبان به معرفی آن شورا
هـ ...

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۹/۳/۲۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
بند (د) ماده (۸) حذف شد.

۱. گفتنی است این لایحه ابتدا با عنوان «لایحه برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۰-۱۳۹۴)» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.
۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجه و هفتم، شماره ۹-۸۹-۱.

۳. ماده ۲- تبصره‌های زیر به ماده (۲۵) و یک ماده به قانون آینین‌نامه داخلی الحق می‌شود:
تبصره ۴ ...

ماده الحقی - رئیس قوه قضائیه حداقل یک ماه قبل از پایان دوره عضویت حقوق‌دانان شورای نگهبان، به تعداد حداقل دو برابر حقوق‌دان به مجلس معرفی می‌نماید. حقوق‌دان باید دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و بالاتر در رشته‌های مختلف حقوقی باشد.

تبصره ۱- حضور در هر دوره شورای نگهبان، معادل یک مقطع تحصیلی تنها برای عضویت در شورای نگهبان محسوب می‌شود.
تبصره ۲ ...

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۰/۱/۲۰ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
ماده الحقی ذیل ماده (۲) طرح و تبصره‌های آن و همچنین عبارت «و یک ماده به» در سطر اول ماده (۲) حذف می‌شود.

(۱) ماده به آیین نامه داخلی، از جمله تعیین تعداد و مدارک تحصیلی آنها مغایر اصل ۹۱ قانون اساسی شناخته شد. همچنین با توجه بر ایراد مذکور، محمولی بر ابقاء تبصره (۱) وجود ندارد.

۱-۹-۲-۱- تبصره (۲) ماده الحقی مذکور در ماده (۲)^(۱) در خصوص «عزل» حقوقدانان شورای نگهبان، مغایر اصول ۹۱ و ۹۲ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۹-۳-۱- تبصره (۳) ماده الحقی در ماده (۲)^(۲) نیز در خصوص قبول درخواست استعفاء حقوقدانان شورای نگهبان از سوی رئیس قوه قضائیه، مغایر اصل ۹۱ قانون اساسی شناخته شد.

۱۰. نظر شماره ۹۱/۱۱/۴۹۳۱۸ مورخ ۹۱/۳۰/۱۳۹۱ شورای نگهبان در خصوص طرح

۱. ماده ۲- تبصره های زیر به ماده (۲۵) و یک ماده به قانون آیین نامه داخلی الحق می شود:
تبصره ۴- ...

ماده الحقی- رئیس قوه قضائیه حداقل یک ماه قبل از پایان دوره عضویت حقوقدانان شورای نگهبان، به تعداد حداقل دو برابر حقوقدان به مجلس معرفی می نماید. حقوقدانان باید دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و بالاتر در رشته های مختلف حقوقی باشند.
تبصره ۱- ...

تبصره ۲- در صورت استعفاء، فوت یا عزل هر کدام از اعضاء حقوقدان شورای نگهبان، رئیس قوه قضائیه برای باقیمانده دوره عضویت، طبق این ماده اقدام می نماید.

مصطفوی اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۰/۱/۲۰ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
ماده الحقی ذیل ماده (۲) طرح و تبصره های آن و همچنین عبارت «و یک ماده به» در سطر اول ماده (۲) حذف می شود.

۲. ماده ۲- تبصره های زیر به ماده (۲۵) و یک ماده به قانون آیین نامه داخلی الحق می شود:
تبصره ۴- ...

ماده الحقی- رئیس قوه قضائیه حداقل یک ماه قبل از پایان دوره عضویت حقوقدانان شورای نگهبان، به تعداد حداقل دو برابر حقوقدان به مجلس معرفی می نماید. حقوقدانان باید دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و بالاتر در رشته های مختلف حقوقی باشند.
تبصره ۱- ...

تبصره ۳- قبول درخواست استعفاء حقوقدان و موافقت یا مخالفت با آن، با رئیس قوه قضائیه است.
مصطفوی اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۰/۱/۲۰ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
ماده الحقی ذیل ماده (۲) طرح و تبصره های آن و همچنین عبارت «و یک ماده به» در سطر اول ماده (۲) حذف می شود.

ممنوعیت اشتغال به بیش از یک شغل^(۱) مصوب ۱۰/۲۶ ۱۳۹۱ مجلس شورای اسلامی

۱-۱-۱- همان‌گونه که در نظریه قبلی این شورا در خصوص طرح الحقیقی که تبصره به قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل، به شماره ۲۵۶۷۳/۳۰/۸۷ مورخ ۷/۲/۱۳۸۷ آمده است ماده (۱۵)،^(۲) مغایر اصول ۹۱ و ۱۴۱ قانون اساسی و همچنین قسمت اخیر آن در خصوص اعضای کنونی، مغایر اصل ۹۱ قانون اساسی می‌باشد. به علاوه با توجه به اینکه در این خصوص مجمع محترم تشخیص مصلحت نظام دارای مصوبه است و قانون‌گذاری نسبت به مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام با توجه به خصوصیات آن، مغایر اصل ۱۱۲ قانون اساسی نیز می‌باشد.

۱-۱-۱- نظر شماره ۹۴/۱۰۲/۷۹۰ مورخ ۲/۲۳ ۱۳۹۴ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی^(۳) مصوب ۱۳۹۴/۱/۳۰

۱-۱-۱-۱- در ماده (۲) موضوع الحقیقی ماده (۱۴۵) مکرر،^(۴) نظر به اینکه منظور از

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح ممنوعیت کارمندان و مدیران دستگاه‌های اجرایی از عضویت در هیئت‌های مدیریه و مدیریت عامل» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. ماده ۱۵- عضویت همزمان کلیه اشخاص شاغل در هر یک از قوای سه‌گانه و مؤسسات و سازمان‌های تابعه آنها و شرکت‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است و به هر مقدار از بودجه کل کشور استفاده می‌نمایند، در شورای نگهبان به عنوان حقوق‌دان ممنوع است و این ممنوعیت شامل اعضای کنونی شورای نگهبان که قبل از این قانون انتخاب شده‌اند نیز می‌شود و چنانچه طرف دو ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون استعفاء ندهند از عضویت در شورای نگهبان مستعفی شناخته می‌شوند. مشاغل موضوع ماده (۲) و افراد موضوع ماده (۱۱) این قانون از شمول حکم این ماده مستثنی هستند.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده ولذا این طرح، به سرانجام قانونی نرسیده است).

۳. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی (نحوه رسیدگی به طرح‌ها و لوایح قانونی)» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۴. ماده ۲- یک ماده به عنوان ماده (۱۴۵) مکرر) به شرح زیر به قانون الحقیقی شود:

ماده ۱۴۵ مکرر- همزمان با وصول طرح‌ها و لوایح توسط کمیسیون‌ها در صورت ضرورت و با تصویب کمیسیون اصلی، طرح یا لایحه به کارگروه کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی ارجاع می‌شود. رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس موظف است متناسب با موضوع و مواد طرح یا لایحه،

کارگروهی متشكل از کارشناسان آن مرکز و اشخاص حقیقی و حقوقی صاحب نظر اعم از نمایندگان فعلی و ادوار مجلس، کارشناس معاونت قوانین مجلس، دیوان محاسبات، مراکز علمی و پژوهشی حوزه و دانشگاه، دستگاههای اجرایی، بخش خصوصی، دستگاههای مرتبط با طرح یا لایحه و با دعوت نمایندگانی از مجمع تشخیص مصلحت نظام و شورای نگهبان برای رسیدگی به طرح یا لایحه ارجاعی تشکیل دهد و در بدو کار رئیس و دبیر آن را تعیین نماید. رئیس کارگروه موظف است پس از بحث و بررسی کارشناسی در کارگروه و در صورت لزوم پس از مطالعه تطبیقی قوانین و مقررات و تجربیات سایر کشورها و با بررسی سوابق قانون گذاری و پیشنهادهای کمیسیون‌های فرعی و نمایندگان، گزارش کارگروه را با رعایت اسناد بالادستی از جمله قانون اساسی، سند چشم‌انداز، سیاست‌های کلی نظام، قانون برنامه توسعه، همراه با مشخصات اعضا کارگروه به کمیسیون اصلی ارائه شده دفاع کند. در صورت عدم نیاز به قانون گذاری جدید در موضوع مورد بحث، رئیس کارگروه گزارش خود را با ذکر دلایل رد طرح یا لایحه به کمیسیون اصلی ارائه می‌نماید.

تبصره ۱- ارجاع طرح یا لایحه به کارگروه موضوع این ماده نافی مسئولیت مرکز پژوهش‌های مجلس در ارائه نظرات کارشناسی به کمیسیون‌ها و جلسات رسمی مجلس مندرج در قانون شرح وظایف مرکز پژوهش‌های مجلس نخواهد بود.

تبصره ۲- حداقل زمان رسیدگی به طرح‌ها و لواح عادی در مرکز پژوهش‌ها یک ماه و نیم پس از ارجاع و در طرح‌ها و لواح یک فوریتی یک ماه پس از ارجاع می‌باشد. در صورت ضرورت این فرصت‌ها با درخواست مرکز پژوهش‌ها و تأیید کمیسیون اصلی قابل افزایش است.

مصطفی اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۴/۴/۲ مجلس به منظور رفع ابراد شورا: ماده (۱۴۵) مکرر موضوع ماده (۲) به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به عنوان تبصره (۱) به آن الحاق و شماره تبصره‌های بعد به ترتیب اصلاح می‌شود:

ماده ۱۴۵ مکرر- همزمان با وصول طرح‌ها و لواح توسط کمیسیون‌ها در صورت ضرورت و با تصویب کمیسیون اصلی، طرح یا لایحه به کارگروه کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی ارجاع می‌شود. رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس موظف است متناسب با موضوع با ماده طرح یا لایحه کارگروهی جهت بررسی طرح یا لایحه ارجاعی، متشكل از کارشناسان آن مرکز و اشخاص حقیقی و حقوقی صاحب نظر اعم از نمایندگان فعلی و ادوار مجلس، کارشناس معاونت قوانین مجلس، دیوان محاسبات، مراکز علمی و پژوهشی حوزه و دانشگاه، دستگاههای اجرایی، بخش خصوصی، دستگاههای مرتبط با طرح یا لایحه، تشکیل دهد و در بدو کار رئیس و دبیر آن را تعیین کند. رئیس کارگروه موظف است پس از بحث و بررسی کارشناسی در کارگروه و در صورت لزوم پس از مطالعه تطبیقی قوانین و مقررات و تجربیات سایر کشورها و با بررسی سوابق قانون گذاری و پیشنهادهای کمیسیون فرعی و نمایندگان، گزارش کارگروه را با رعایت اسناد بالادستی از جمله قانون اساسی، سند چشم‌انداز، سیاست‌های کلی نظام، قانون برنامه توسعه، همراه با مشخصات اعضا کارگروه به کمیسیون اصلی ارائه کند. رئیس یا نماینده کارگروه موظف است با شرکت در جلسات کمیسیون از گزارش ارائه شده دفاع کند. در صورت عدم نیاز به قانون گذاری جدید در موضوع مورد بحث، رئیس کارگروه گزارش خود را با ذکر

نمایندگان مجمع تشخیص مصلحت نظام و شورای نگهبان روش نیست و همچنین مشخص نیست آیا حضور نمایندگان مذکور الزام‌آور است یا خیر، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام، اظهار نظر خواهد شد.

۱۲-۱. نظر شماره ۹۴/۵۹۳۹ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۲ شورای نگهبان در خصوص طرح نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس^(۱) مصوب ۱۳۹۴/۱۱/۱۱ مجلس شورای اسلامی

۱۲-۱-۱- در ماده یک^(۲) در مورد مشاغلی که برای انتخاب و انتصاب اشخاص در

دلایل رد طرح یا لایحه به کمیسیون اصلی ارائه می‌کند.

تبصره ۱- چنانچه رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس از مجمع تشخیص مصلحت نظام و شورای نگهبان جبهت معرفی نماینده خود برای حضور در کارگروه موضوع این ماده دعوت به عمل آورد، مراجع مذکور در صورت تواندن شخص یا اشخاصی را از اعضاء یا غیر اعضاء به مرکز معرفی کنند. عدم معرفی یا حضور نیافتن نمایندگان مذکور، مانع از تشکیل کارگروه نیست.

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح الحقیقی تبصره به ماده (۵) قانون گزینش معلمان و کارکنان آموزش و پرورش» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. ماده ۱- کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ موظفند در انتصاب افراد به مشاغل حساس، ضمن احراز تابعیت جمهوری اسلامی ایران و شرایط خدمت نظام وظیفه عمومی (پایان خدمت یا معافیت دائم برای مردان) در مورد ضوابط مقرر در این قانون از وزارت اطلاعات استعلام و نتایج آن را در انتصاب خود اعمال نمایند. در صورت عدم استعلام یا انتصاب برخلاف استعلام صورت گرفته، مرتكب مورد تعقیب قانونی قرار می‌گیرد.

مصطفوی اصلاحی مورخ ۱۳۹۵/۳/۴ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده (۱) به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۱- کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ به استثنای دستگاه‌های تحت امر مقام معظم رهبری، قضایی و مشاغلی که برای انتصاب اشخاص، در قانون اساسی تشریفات خاص ذکر شده، ضمن احراز تابعیت جمهوری اسلامی ایران و شرایط خدمت نظام وظیفه عمومی (پایان خدمت یا معافیت دائم برای مردان)، موظفند در انتصاب افراد به مشاغل موضوع ماده (۶) این قانون در مورد ضوابط مقرر در این قانون از مراجع سه‌گانه قوه قضائیه، وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه، استعلام و نتایج آن را در انتصاب خود اعمال نمایند، در غیر این صورت متخلف به مجازات تعزیری درجه شش مدرج در قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود.

تبصره ۱- مراجع مذکور موظفند طرف مدت یک ماه از دریافت استعلام، نتیجه را اعلام نمایند. چنانچه در مهلت مقرر پاسخ داده نشود، استعلام مثبت تلقی می‌شود.

قانون اساسی تشریفاتی خاص ذکر گردیده، مغایر اصول مربوطه است.

۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران

۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان

۳-۱. نظریه تفسیری شماره ۸۰/۲۱/۱۶۸۲ مورخ ۱۳۸۰/۴/۱۰ شورای نگهبان در پاسخ به استفسار رئیس قوه قضائیه نسبت به نحوه انتخاب حقوقدانان شورای نگهبان توسط مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱/۸۰/۵۹۶۸

تاریخ: ۱۳۸۰/۴/۷

شورای محترم نگهبان (دامت برکات‌هم)

سلام علیکم

با آرزوی موفقیت و عزت روزافزون برای آن عزیزان، فقهای عظام و حقوقدانان ارجمند که به حق نگهبانان راستین قانون اساسی و پایگاه سلامت و اسلامیت قوانین کشور هستید، استدعا دارم نظر تفسیری آن شورای محترم را در رابطه با ذیل بند دوم اصل ۹۱ قانون اساسی اعلام فرمایید.

در این اصل تصریح شده است که مجلس موظف است در هر دوره از میان

→

تبصره-۲- سایر دستگاه‌ها موظفند همکاری لازم را با مراجع استعلامی مقرر در این قانون به عمل آورند.

تبصره-۳- قوه قضائیه در خصوص بندهای (ت)، (خ) و (ذ)، سازمان اطلاعات سپاه در خصوص بندهای (الف)، (ث)، (ج) و (چ) و وزارت اطلاعات در خصوص همه بندهای ماده (۲) این قانون اظهار نظر می‌کنند.

تبصره-۴- ضوابط و مقررات این قانون نافی اختیارات موضوع مصوبات مربوط به صلاحیت‌های قانونی مقرر در قانون گرینش معلمان مصوب ۱۳۷۴/۷/۱۴ و قانون تسری قانون مذکور مصوب ۱۳۷۵/۲/۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی نمی‌باشد.

(گفتنی است هر چند با اصلاح این مصوبه از سوی مجلس، ابراد مربوط به مغایرت این ماده با اصل ۹۱ برطرف شده است، لیکن ماده (۱) اصلاحی مذبور از جهتی دیگر (مغایرت با اصول ۳ و ۵۷ قانون اساسی) با ابراد شورای نگهبان مواجه شده است. برای آگاهی از ادامه مراحل بررسی این مصوبه، به ذیل اصل ۵۷ شماره ۱-۱۱۰-۱ در همین مجموعه، مراجعه کنید).

حقوقدانان معرفی شده از سوی رئیس قوه قضائیه عدد لازم را برای عضویت در شورای نگهبان انتخاب کند. ظاهر این تعبیر دلالت دارد که عدد معرفی شده به مجلس می‌بایست بیش از عدد لازم برای عضویت در شورا باشد. حال استفسار از این جهت است که آیا مجلس می‌تواند همه افراد معرفی شده را رد کرده و قوه قضائیه موظف باشد مکرراً افراد دیگری را معرفی نماید یا مفاد این اصل آن است که مجلس موظف است به هر حال از میان حقوقدانان معرفی شده، عدد لازم را انتخاب نماید.

سید محمود هاشمی شاهرودی
رئیس قوه قضائیه

شماره: ۸۰/۲۱/۱۶۸۲

تاریخ: ۱۳۸۰/۴/۱۰

ریاست محترم قوه قضائیه

عطف به نامه شماره ۱/۸۰/۵۹۶۸ مورخ ۱۳۸۰/۴/۷، موضوع نامه مذکور در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۴/۱۰ شورای نگهبان مطرح شد و نظریه تفسیری شورا به این شرح اعلام می‌گردد:

«مطابق بند (۲) اصل ۹۱ قانون اساسی اختیار معرفی حقوقدانان شورای نگهبان به تعداد بیش از افراد مورد نیاز به عهده رئیس قوه قضائیه می‌باشد و مجلس شورای اسلامی موظف است فقط از میان همان افراد معرفی شده، تعداد لازم را انتخاب نماید.»

دیر شورای نگهبان
احمد جنتی

۲-۳. نظریه تفسیری شماره ۸۶/۳۰/۲۱۹۳۴ مورخ ۱۳۸۶/۴/۱۹ در پاسخ به استفسار عضو حقوقدان شورای نگهبان نسبت به مرجع تصویب ضوابط و مقررات مالی، اداری، استخدامی و تشکیلاتی شورای نگهبان

شماره: ۸۶/۳۰/۲۱۸۲۰
تاریخ: ۱۳۸۶/۴/۹

حضرت آیت‌الله جنتی (مد ظله العالی)
دیر شورای نگهبان

با سلام

احتراماً، با توجه به اینکه قانون اساسی در اصول متعدد مانند اصول ۴ و ۹۱ تا ۹۹ قانون اساسی وظایف و اختیاراتی را مستقیماً به عهده شورای نگهبان گذاشته است و انجام آنها مستلزم وجود ساختار و ضوابط مناسب می‌باشد، همچنین با عنایت به آنکه شورای نگهبان نهادی مستقل بوده و زیر نظر هیچ‌کدام از قوا و دیگر دستگاه‌ها نمی‌باشد، تصویب ضوابط و مقررات اداری، استخدامی، مالی و تشکیلاتی توسط مجلس شورای اسلامی و هیئت وزیران و دیگر مقامات و دستگاه‌ها ممکن است موجب اختلال در انجام وظایف و اختیارات شورای نگهبان گردد و مناسب با وظایف تقویض شده نباشد.

اعضاء محترم شورای نگهبان نیز در آراء و نظرات قبلی خود به این مهم توجه داشته و این وضع قانون و یا انجام تحقیق و تفحص توسط مجلس شورای اسلامی نسبت به شورای نگهبان را مغایر با قانون اساسی شناخته‌اند. در این ارتباط توجه حضرت عالی و اعضاء محترم را به دو نظر صادره از سوی این شورا جلب می‌نمایم.

در تاریخ ۱۳۷۲/۵/۱۰ طرح استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی مصوب جلسه ۱۳۷۲/۵/۶ آن مجلس واصل گردید که در جلسه ۱۳۷۲/۵/۲۷ شورای نگهبان مطرح و نظر شورا متعاقباً اعلام شد. از آنجا که تبصره (۱) ماده (۲) طرح یادشده، تعیین ضوابط استخدامی مستخدمین شورای نگهبان را به موجب آن قانون بر عهده کمیسیون مشترک مجلس و دیوان محاسبات قرار می‌داد، شورای نگهبان اعلام نمود تبصره مزبور از این جهت که کارکنان شورای نگهبان را نیز در بر می‌گیرد مغایر قانون اساسی شناخته می‌شود. علاوه آنکه سایر تبصره‌های مربوط در این قانون که مبتنی بر این تبصره می‌باشد نیز مغایر قانون اساسی شناخته شده است.

همچنین در پی استفساریه مجلس شورای اسلامی از شورای نگهبان در خصوص اصل ۷۶ قانون اساسی، این شورا در تاریخ ۱۳۶۷/۱۰/۷ و طی نظریه شماره ۳۲۴۴ اعلام داشت: «اصل ۷۶ قانون اساسی شامل مواردی از قبیل مقام معظم رهبری، مجلس خبرگان و شورای نگهبان که مافوق مجلس شورای اسلامی می‌باشند نمی‌شود».

اکنون با عنایت به رویه سابق و مطابق با اصل ۹۸ قانون اساسی و ماده (۱۹) آیین‌نامه داخلی شورای نگهبان، درخواست می‌شود نظر تفسیری شورای نگهبان را در

خصوص اصول ۴، ۹۱ و ۹۹ قانون اساسی نسبت به مرجع تصویب ضوابط و مقررات مذکور اعلام فرمایید.

با تجدید احترام
کدخدائی

شماره: ۸۶/۳۰/۲۱۹۳۴

تاریخ: ۱۳۸۶/۴/۱۹

جناب آقای دکتر کدخدائی

قائم مقام دبیر و عضو محترم حقوقدان شورای نگهبان

با اهدای سلام و تحيیت

عطاف به نامه شماره ۸۶/۴/۹ مورخ ۸۶/۳۰/۲۱۸۲۰ جناب عالی مبنی بر تقاضای اظهار نظر تفسیری شورای نگهبان در خصوص مشخص نمودن مرجع تصویب ضوابط و مقررات اداری، استخدامی، مالی و تشکیلاتی شورای نگهبان، با توجه به اصل ۹۸ قانون اساسی و ماده (۹) آیین نامه داخلی شورای نگهبان، موضوع در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۴/۱۳ شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر تفسیری این شورا در خصوص اصول ۴، ۹۱ و ۹۹ قانون اساسی به شرح ذیل اعلام می گردد:

«مستفاد از اصول ۴، ۹۱ و ۹۹ قانون اساسی این است که تصویب ضوابط و مقررات مالی، اداری، استخدامی و تشکیلاتی شورای نگهبان که انجام وظایف آن به تشخیص شورا متوقف بر آنها است، بر عهده خود این شورا می باشد.»

احمد جتی

دبیر شورای نگهبان

۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی

۴-۱. نظر شماره ۶۴۳۶ مورخ ۱۳۷۳/۳/۲۵ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی نسبت به نهاد متناظر شورای نگهبان در سایر کشورها

شماره: ۱۱۰/۴۷۲ س

تاریخ: ۱۳۷۲/۴/۳۰

سپور گرامی حضرت آیت‌الله جنتی

دبیر محترم شورای نگهبان

سلام علیکم

ارتباطی که مجلس شورای اسلامی با دستگاه قانون‌گذاری کشورهای مختلف جهان دارد موجب گردیده تا هر روز شاهد دریافت تقاضاهای بسیاری برای دید و بازدید و ایجاد رابطه از جانب رؤسای مجالس سنا و ملی و یا نمایندگان آنها باشیم و چنانچه تجربه نشان داده ارتباطات بین مجالس نقش مؤثری در تقویت ارتباطات بین‌المللی داشته است.

بر اساس عرف جهان سیاست و پروتکل بین‌المللی هر مسئولی باید با همتا و هم‌تراز خود دیدار و ملاقات داشته باشد و لذا از ریاست محترم مجلس شورای اسلامی نسبت به چگونگی برخورد با درخواست‌های رؤسای مجالس سنا دنیا مبنی بر ایجاد ارتباط، کسب نظر گردید که در جمع‌بندی مشورتی مقرر شد تا فصل جدیدی را در روابط سیاسی بین‌المللی خود بگشاییم، بدین شکل که ارتباط با مجالس سنا کشورهای جهان را به دلایل زیر شورای محترم نگهبان بر عهده بگیرد.

- ۱- همتای مجلس سنا با شورای نگهبان،
  - ۲- تبیین جایگاه شورا در نظام حقوقی و قانون‌گذاری اسلامی،
  - ۳- مدرسانی به سیاستمداران کشور از طریق ایجاد ارتباط،
  - ۴- بیرون آمدن شورا از انزوا.
- ضمناً مجلس شورای اسلامی نهاد مقدس شورای نگهبان را در این امر مهم یاری خواهد کرد.

به انتظار دریافت هر چه سریع‌تر پاسخ آن شورای محترم هستیم. موفق و پیروز باشید.

هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی

سید رضا تقوی

شماره: ۶۴۳۶
تاریخ: ۱۳۷۳/۳/۲۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی
عطاف به مرقومه شماره ۱۱۰/۴۷۲ س مورخ ۷۲/۴/۳۰، موضوع در جلسه مورخه ۷۳/۳/۱۸ شورای نگهبان مورد بررسی قرار گرفت.
اولاً این شورا جایگاه قانونی مجلس واحد را از نظر قانونی همانند نظامهای دو مجلسی می‌داند.
ثانیاً پس از بررسی، همتایی شورای نگهبان با مجالس سنای کشورهای دو مجلسی مورد موافقت قرار نگرفت.
برای تعیین همترازی شورای نگهبان، با وزارت امور خارجه مکاتبه گردید.^(۱)

۱. شورای نگهبان، پس از وصول استعلام مجلس شورای اسلامی، طی نامه شماره ۶۴۵۴ مورخ ۱۳۷۳/۳/۲۱، با وزارت امور خارجه درخصوص این موضوع مکاتبه کرد که متن این نامه و پاسخ وزیر امور خارجه در این خصوص، به شرح زیر است:

شماره: ۶۴۵۴
تاریخ: ۱۳۷۳/۳/۲۱

جناب آقای دکتر ولایتی وزیر محترم امور خارجه دام عزه و توفیقات با سلام و تحييت
با توجه به جایگاه شورای نگهبان در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و وظایفی که این قانون بر عهده او گذاشته، لطفاً دستور فرمایید معاونت بین‌الملل (آن وزارت‌خانه)، ارگان و نهاد همتا و همتراز شورا در سطح جهانی و در سیستم‌های مختلف قانون‌گذاری را تعیین نماید. برای مثال در نظامهایی که دارای یک یا دو مجلس می‌باشند همتراز اعضای شورای نگهبان چه کسانی هستند تا در روابط بین‌الملل بتوان با آنها ارتباط پیدا کرد. تسریع در پاسخ موجب مزید تشکر است.

دیر شورای نگهبان
احمد جنتی

شماره: ۶۱۲/۲۳۹۰
تاریخ: ۱۳۷۳/۱۱/۱

حضرت آیت‌الله جنتی
دیر شورای نگهبان
سلام علیکم
احتراماً بازگشت به نامه شماره ۶۴۵۴ مورخ ۷۳/۳/۲۱ درباره تعیین نهاد همتراز شورای نگهبان در سایر ←

جهت رسیدگی همه جانبه لطفاً دستور فرمایید موضوع هم ترازی اعضای شورای نگهبان با مقامات سایر کشورها که دارای یک مجلس و یا دو مجلس هستند در کمیسیون مربوط بررسی شود و نتیجه را امر به اعلام فرمایید تا مورد تصمیم قرار گیرد.»

قائم مقام دبیر شورای نگهبان
احمد علیزاده

۴- نظر شماره ۱۳۹۱/۱۱/۳۰/۷۹۷ مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۱ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام رئیس کل دیوان محاسبات کشور نسبت به تصویب تشکیلات شورای نگهبان
شماره: ۲/م/۹۷۶/۷۶۵۸
تاریخ: ۱۳۹۱/۱۱/۷

حضرت آیت الله جنتی
دبیر شورای نگهبان
سلام علیکم

کشورها، اشعار می دارد که تا این تاریخ بر اساس مکاتبات صورت گرفته با نمایندگی های سیاسی جمهوری اسلامی ایران و تحقیقات و مطالعات انجام گرفته در این وزارت خانه، چنین به نظر می رسد که نهاد شورای نگهبان با توجه به وظایف، جایگاه و ترکیب آن مختص نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران می باشد.

عملده ترین نهادهایی که در غالب کشورهای دنیا وظیفه انطباق قوانین عادی با قوانین بالاتر را بر عهده دارند ریاست جمهوری، مجلس سنا، شورای قانون اساسی و یا دادگاه قانون اساسی می باشند. وجه فارق شورای محترم نگهبان با نهادهای یادشده آن است که قوانین عادی در جمهوری اسلامی ایران بدون تأیید شورای نگهبان تصویب نمی گردد. لهذا آن شورای محترم بخشی از نهاد تقینی محسوب می گردد. با این وجود می توان دادگاه قانون اساسی و یا شورای قانون اساسی را در کشورهایی که دارای چنین نهادی هستند، تسامحاً نهاد همتراز شورای محترم نگهبان عنوان نمود.

شایان ذکر است که استنتاج فوق الذکر مبتنی بر بررسی و تحقیق پیرامون قوانین اساسی دولت های زیر بوده است: فرانسه، مراکش، آلمان، کویت، مجارستان، ایتالیا، روسیه، پرتغال، زلاندنو، سوریه، آمریکا، پاکستان، هند، لبنان، چین، استرالیا، لوکزامبورگ، بلژیک، سوئیس و فنلاند. از این تعداد ده کشوری که ابتداء نام برده شده اند، دارای شورای قانون اساسی و یا دادگاه قانون اساسی هستند.

علی اکبر ولایتی
وزیر امور خارجه

مستحضرید به موجب ماده واحده قانون تشکیلات شورای نگهبان مصوب ۱۳۷۷/۸/۲۵ به تأیید آن شورای محترم رسیده است، «شورای نگهبان می‌تواند به منظور انجام هر چه بهتر وظایفی که به موجب قانون اساسی بر عهده دارد، تشکیلات خود را تهیه و پس از تصویب مجلس شورای اسلامی به مرحله اجرا درآورد.»

در راستای سیاست‌های نوین این دیوان معطوف به رویکرد پیشگیرانه و با عنایت به عدم تصویب تشکیلات آن شورای محترم توسط مجلس شورای اسلامی، لطفاً دستور فرمایید به منظور اجرای کامل قانون مذکور، اقدامات مقتضی معمول گردد.

با احترام

رئیس کل دیوان محاسبات کشور

عبدالرضا رحمانی فضلی

شماره: ۹۱/۳۰/۷۹۷

تاریخ: ۱۳۹۱/۱۱/۱۱

رئیس محترم دیوان محاسبات کشور

با سلام و تحييت

عطف به نامه شماره ۹۷۶/۷۶۵۸ م/۲ مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۷، موضوع ماده واحده قانون تشکیلات شورای نگهبان مصوب ۱۳۷۷، در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۱ شورای نگهبان

مورد بحث و بررسی قرار گرفت که نظر شورا به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

«علاوه بر اینکه قانون مذکور الزام‌آور نیست، تفسیر مؤخر این شورا به شماره

۱۳۸۶/۴/۱۹ مورخ ۸۶/۳۰/۲۱۹۳۴^(۱) حاکم بر آن می‌باشد.»

محمد رضا علیزاده

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

۵- تذکرهای ارشادی و قانونی شورای نگهبان

---

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به این نظریه تفسیری و مستندات قانونی آن، رجوع کنید به شماره ۲-۳ ذیل همین اصل (= اصل نود و یکم).

امام خمینی (ره):

واز شورای محترم نکهبان می خواهیم و توصیه می کنیم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت وطناییت اسلامی و ملی خود
را ایفا و تحقیق قدرتی واقع نشود و از قوانین مخالف با شرعاً مطرب و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیح امام رج ۲۱: ص ۴۲۲)

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۴۵۱ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir

